

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Češi k prezidentským volbám v USA – listopad 2012

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v12-11b</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. – 19. 11. 2012</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Kraje NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1053</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.76, PM.77a, PM.78a, PM.78b</i>
Zveřejněno dne	<i>10. prosince 2012</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci listopadového výzkumu *Naše společnost* jsme respondentům položili několik otázek, které se zabývaly nedávnými prezidentskými volbami ve Spojených státech, jejich výsledkem, tím, jak znovuzvolení Baracka Obamy do úřadu prezidenta Spojených států ovlivní či neovlivní některé oblasti mezinárodních vztahů a světové politiky a jak se do těchto oblastí promítalo působení jeho administrativy v předchozím období.

Nejdříve jsme v šetření zjišťovali, zda vůbec a nakolik se lidé zajímali o průběh a výsledky listopadových amerických prezidentských voleb.¹

Tabulka 1: Zájem o volby v USA (%)

	všichni dotázaní			vzdělání				pohlaví	
	2004	2008	2012	ZŠ	vyuč.	SŠM	VŠ	muži	ženy
velmi	11	17	8	4	8	6	18	8	8
částečně	37	41	34	26	31	38	47	36	32
málo	33	28	31	32	32	32	25	33	29
vůbec ne	19	13	27	38	29	23	10	23	31
neví	0	1	0	0	0	1	0	0	0

¹ Otázka: „Zajímali jste se o průběh a výsledky prezidentských voleb ve Spojených státech amerických? Zajímali jste se o ně velmi, částečně, málo, vůbec ne?“

Výsledky v tabulce 1 ukazují, že alespoň částečně se o americké prezidentské volby zajímaly více než dvě pětiny Čechů (42 %), když 8 % z nich se podle vlastního vyjádření o tyto volby zajímalo „velmi“ a 34 % „částečně“. Naopak „málo“ se o průběh a výsledky voleb v USA zajímala necelá třetina dotázaných (31 %) a více než čtvrtina (27 %) se o ně nezajímala vůbec. V porovnání s předchozími prezidentskými volbami v roce 2008, v nichž se po dvou mezinárodněpoliticky značně vypjatých funkčních obdobích spíše kriticky vnímaného George W. Bushe utkali Barack Obama a John McCain, byl zájem o letošní prezidentské volby v USA ze strany české veřejnosti výrazně nižší. Alespoň částečný zájem před čtyřmi roky deklarovalo o 16 procentních bodů víc lidí než dnes a samotný podíl těch, kdo se o volby zajímají „velmi“, byl tehdy vyšší o 9 procentních bodů. Zájem o aktuální americké prezidentské volby byl také o něco nižší než v roce 2004.

Tabulka 1 dále ukazuje, že se zájem o volby v USA poněkud diferencoval podle vzdělání respondentů, když relativně nejčastěji jej deklarovali absolventi vysokých škol, o něco méně často lidé se středním vzděláním zakončeným maturitní zkouškou a nejméně pak vyučení bez maturity společně s těmi, kdo mají pouze základní vzdělání. V porovnání s muži mezi ženami bylo více těch, které se o americké prezidentské volby vůbec nezajímaly. Analýza dále ukázala, že výrazně častější zájem o americké prezidentské volby projevovali lidé, kteří by se podle svých slov zúčastnili voleb do Poslanecké sněmovny, pokud by se tyto měly konat v následujícím týdnu, z voličů jednotlivých stran větší zájem deklarovali příznivci ODS. Relativně vyšší zájem byl patrný rovněž mezi dotázanými, kteří příznivě hodnotí životní úroveň své domácnosti, naopak mezi respondenty s kritickým pohledem na svou životní úroveň byl zájem o americké prezidentské volby poměrně nízký.

Další otázka zjišťovala, jak jsou lidé spokojeni či nespokojeni s tím, že americkým prezidentem byl opětovně zvolen Barack Obama.²

Tabulka 2: Spokojenost se zvolením Baracka Obamy (%)

	všichni dotázaní			zajímal se o volby			
	2004 ³	2008	2012	velmi	částečně	málo	vůbec ne
velmi spokojen	3	17	14	68	20	6	1
spíše spokojen	14	36	36	24	52	42	15
ani spokojen, ani nespokojen	43	33	36	5	22	43	54
spíše nespokojen	15	3	3	2	4	3	2
velmi nespokojen	8	1	1	1	1	0	1
neví	17	10	10	0	1	6	27

Jak ukazují údaje v tabulce 2, s výsledkem amerických prezidentských voleb jsou čeští občané převážně spokojeni. Celkem 50 % respondentů vyjádřilo uspokojení nad tím, že americkým prezidentem byl na další čtyři roky zvolen Barack Obama, u o málo více než třetiny se objevovala indiferentní odpověď „ani spokojen, ani nespokojen“ a jen 4 % oslovených projevovala nespokojenost nad

² Otázka: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že americkým prezidentem byl zvolen Barack Obama? Jste s tím velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

³ V roce 2004 byla pokládána otázka následujícího znění: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že americkým prezidentem byl opět zvolen George W. Bush? Jste s tím velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

výsledkem voleb. V tomto ohledu je situace v podstatě stejná jako před čtyřmi roky, kdy byl B. Obama zvolen prezidentem poprvé. Z porovnání s výsledkem obdobného výzkumu uskutečněného po volbách v roce 2004 vyplývá, že Češi hodnotí obě volební vítězství B. Obamy v letech 2008 a 2012 mnohem příznivěji, než jak vnímali znovuzvolení G. W. Bushe v roce 2004.

Z tabulky 2 je dále patrné, že spokojenost s výsledkem voleb zřetelně narůstá společně se zájmem o ně, a to na úkor podílu neutrálních odpovědí „ani spokojen, ani nespokojen“ a podílu odpovědí „neví“.

Podrobnější analýza podle stranických preferencí ukázala, že poněkud častěji spokojenost s volebním vítězstvím Baracka Obamy vyjadřovali voliči ČSSD. Z hlediska životní úrovně to pak byli poněkud častěji dotázáni s dobrou životní úrovní, zatímco ti, kdo svou životní úroveň vidí jako špatnou, se k americkým volbám a zvolení B. Obamy vyjadřovali spíše rezervovaně, s vyšším podílem odpovědí „ani spokojen, ani nespokojen“. Celkem pochopitelně s výsledkem a průběhem voleb vyjadřovali vyšší spokojenost ti, kdo buď důvěřují B. Obamovi, nebo případně nedůvěřují jeho poraženému rivalovi M. Romneymu.

Šetření dále zjišťovalo, jaké dopady podle mínění občanů bude mít zvolení Baracka Obamy na některé otázky světové politiky, jako jsou vztahy USA s Evropskou unií, Ruskem, islámskými zeměmi a Čínou, situace v Iráku, v Afghánistánu, v Sýrii či na Blízkém Východě, boj s terorismem, mír ve světě, mezinárodní obraz USA, řešení světové finanční krize, respektive vývoj světové ekonomiky, ale také jaký to bude mít vliv na život běžných Američanů.⁴ Ve stejném kontextu se pak respondenti vyjadřovali rovněž k působení Obamovy administrativy v uplynulém období.⁵

Tabulka 3: Jaký dopad bude mít zvolení Baracka Obamy na... (%)

	velmi příznivý	spíše příznivý	ani příznivý, ani nepříznivý	spíše nepříznivý	velmi nepříznivý
vztahy USA s Evropskou unií	10	44	30	2	0
vztahy USA s Ruskem	4	34	36	6	1
vztahy USA s islámskými zeměmi	2	19	33	19	3
situaci v Afghánistánu	3	19	30	18	5
boj s terorismem	10	40	25	9	2
mír ve světě	13	40	29	5	1
obraz USA ve světě	14	41	28	4	1
vztahy USA s Čínou	4	24	36	8	1
situaci v Sýrii	3	12	32	15	3
situaci na Blízkém Východě	3	15	33	15	3
vývoj světové ekonomiky	5	31	36	8	2
život běžných Američanů	9	41	31	4	0

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

⁴ Otázka: „Jaký dopad podle Vás bude mít znovuzvolení Baracka Obamy na a) vztahy USA s Evropskou unií, b) vztahy USA s Ruskem, c) vztahy USA s islámskými zeměmi, e) situaci v Afghánistánu, f) boj s terorismem, g) mír ve světě, h) obraz USA ve světě, j) vztahy USA s Čínou, k) situaci v Sýrii, l) situaci na Blízkém Východě, m) vývoj světové ekonomiky, n) život běžných Američanů?“

⁵ Otázka: „Jaký dopad podle Vás mělo působení Baracka Obamy ve funkci prezidenta USA na a) vztahy USA s Evropskou unií, b) vztahy USA s Ruskem, c) vztahy USA s islámskými zeměmi, d) situaci v Iráku, e) situaci v Afghánistánu, f) boj s terorismem, g) mír ve světě, h) obraz USA ve světě, i) řešení/vývoj hospodářské krize, j) vztahy USA s Čínou, k) situaci v Sýrii, l) situaci na Blízkém Východě, n) život běžných Američanů?“

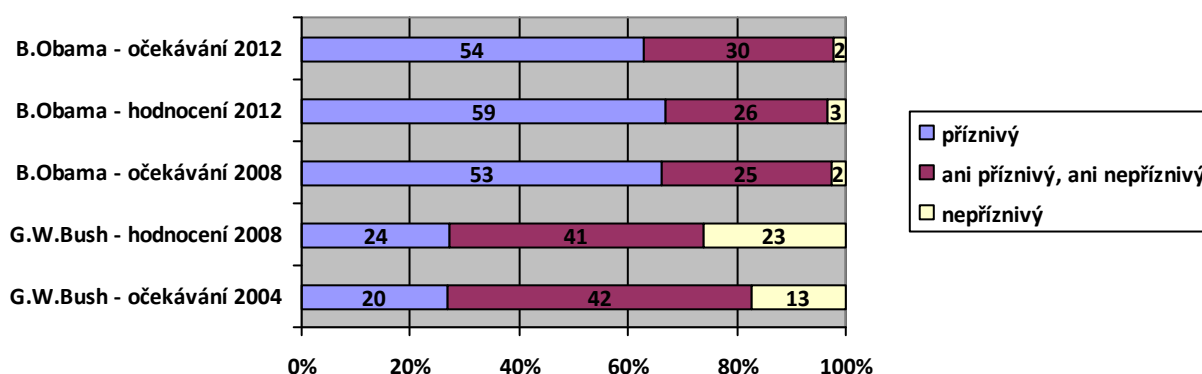
Tabulka 4: Jaký dopad mělo působení B. Obamy na... (%)

	velmi příznivý	spíše příznivý	ani příznivý, ani nepříznivý	spíše nepříznivý	velmi nepříznivý
vztahy USA s Evropskou unií	12	47	26	3	0
vztahy USA s Ruskem	7	37	32	6	1
vztahy USA s islámskými zeměmi	3	19	33	19	3
situaci v Iráku	3	17	32	21	4
situaci v Afghánistánu	4	18	31	21	4
boj s terorismem	10	42	26	7	2
mír ve světě	12	43	28	5	1
obraz USA ve světě	12	44	27	5	1
řešení krize na finančních trzích	5	29	38	10	2
vztahy USA s Čínou	4	22	36	8	1
situaci v Sýrii	3	11	33	15	3
situaci na Blízkém Východě	3	15	36	15	2
život běžných Američanů	9	42	29	4	1

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

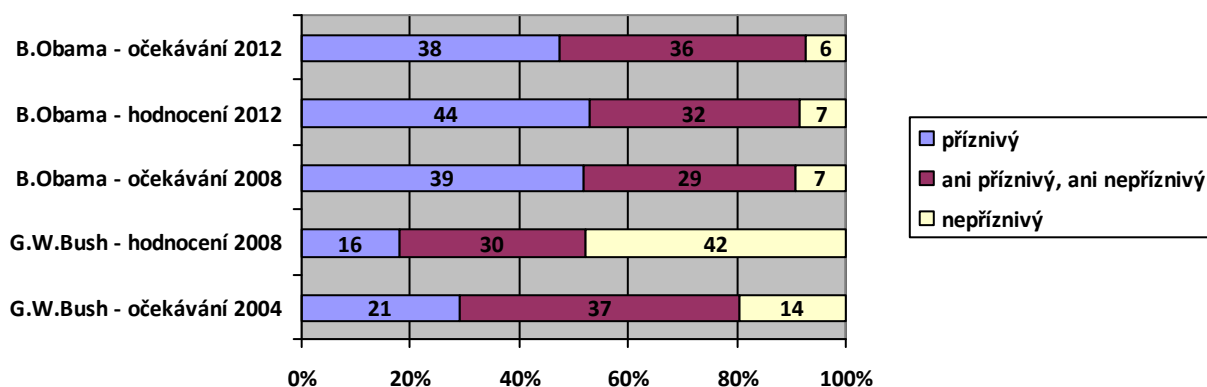
Jak ukazují výsledky zaznamenané v tabulkách 3 a 4, očekávání spojená se znovuzvolením B. Obamy velmi těsně odrážejí hodnocení jeho působení v prezidentském úřadu v předchozím období. Většina vybraných oblastí je přitom hodnocena spíše příznivě. Výjimku v tomto ohledu tvoří vztahy s islámskými zeměmi a situace v Afghánistánu, Iráku, Sýrii či na Blízkém Východě, u kterých jsou podíly příznivého a nepříznivého hodnocení buď vyrovnané, nebo u kterých nepatrně převažuje mínění o nepříznivém vlivu nad míněním opačným při relativně největším zastoupení střední varianty „ani příznivý, ani nepříznivý“. Jak z hlediska zpětného hodnocení, tak i z pohledu očekávání nejlépe vycházejí vztahy USA s EU, obraz USA a mír ve světě a život běžných Američanů. Boj s terorismem, vztahy USA s Ruskem nebo Čínou a řešení finanční krize, respektive vliv na vývoj světové ekonomiky jsou hodnoceny rovněž spíše pozitivně než negativně, i když v poněkud menší míře, než tomu bylo u dříve uvedených oblastí.

Graf 1: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s EU



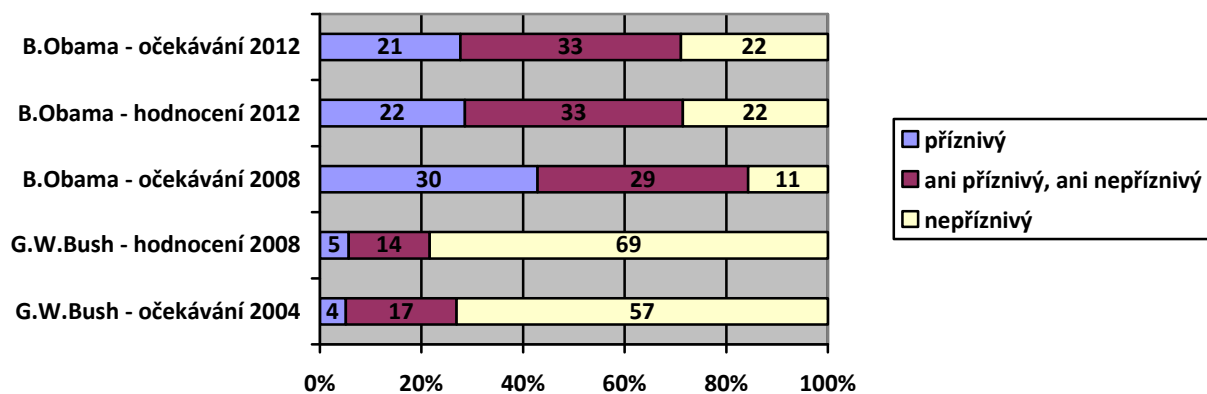
Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Graf 2: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s Ruskem



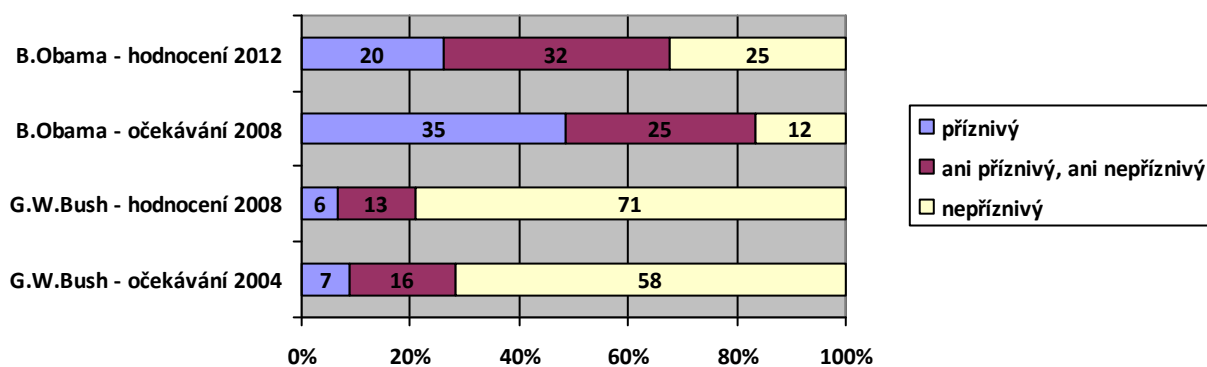
Pozn.: Údaje „priznivý“ a „nepriznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 3: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s islámskými zeměmi



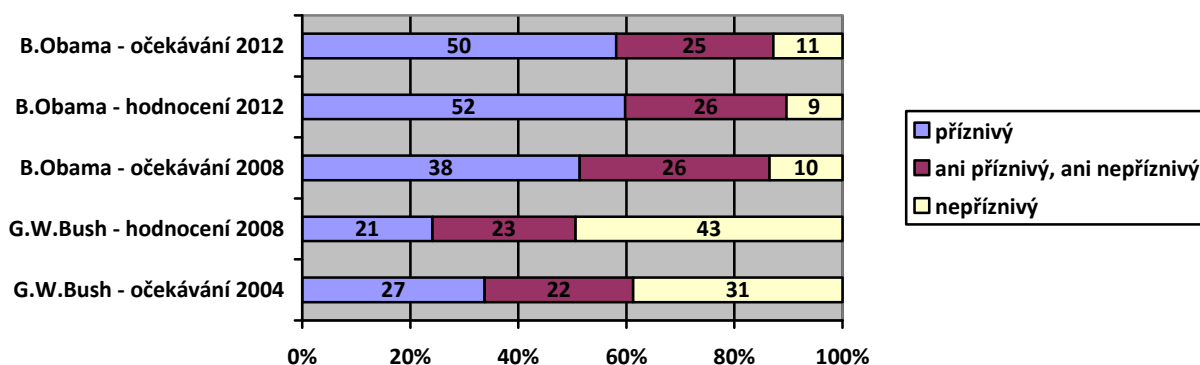
Pozn.: Údaje „priznivý“ a „nepriznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 4: Vliv amerického prezidenta na situaci v Iráku



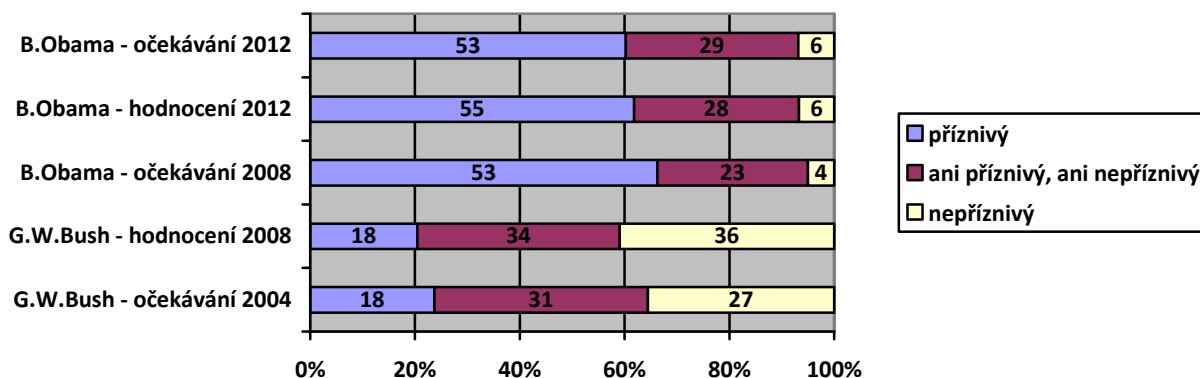
Pozn.: Údaje „priznivý“ a „nepriznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 5: Vliv amerického prezidenta na boj s terorismem



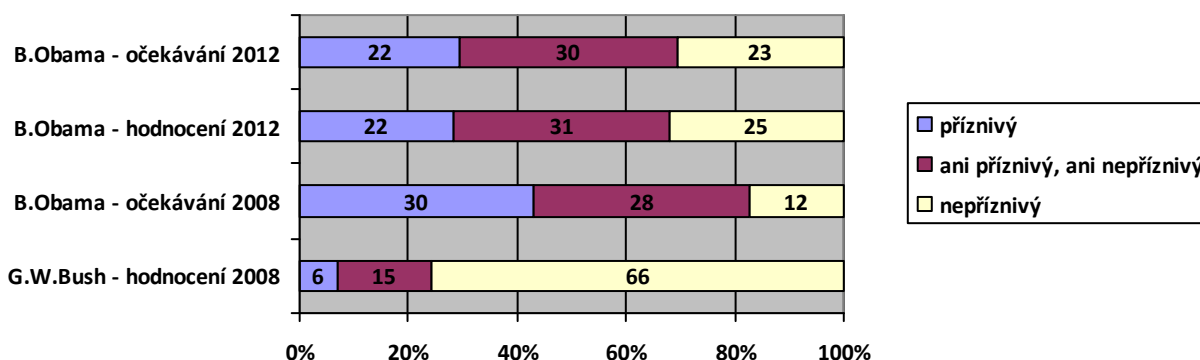
Pozn.: Údaje „přiznivý“ a „nepřiznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 6: Vliv amerického prezidenta na mír ve světě



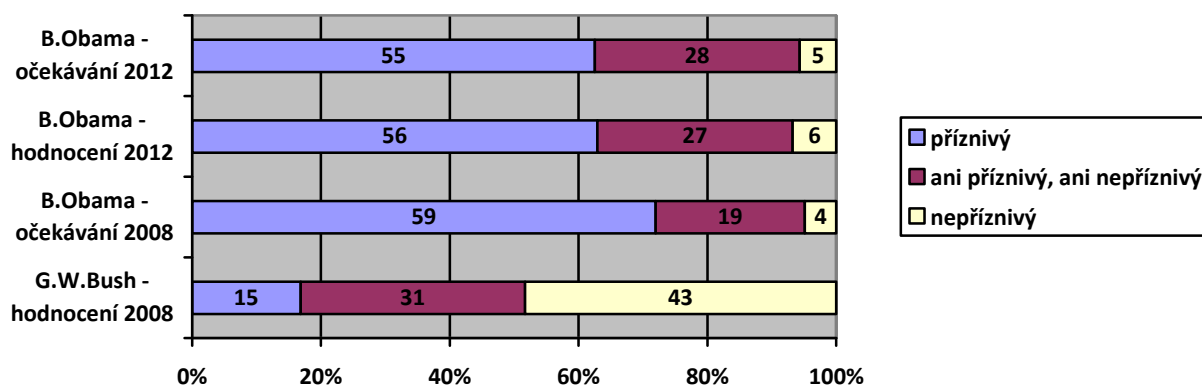
Pozn.: Údaje „přiznivý“ a „nepřiznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 7: Vliv amerického prezidenta na situaci v Afghánistánu



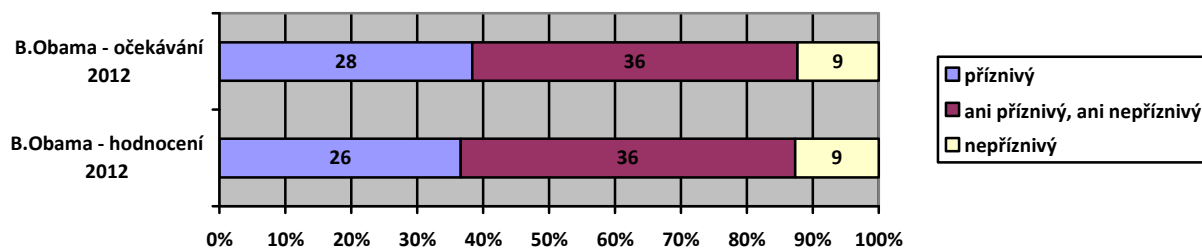
Pozn.: Údaje „přiznivý“ a „nepřiznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 8: Vliv amerického prezidenta na obraz USA ve světě



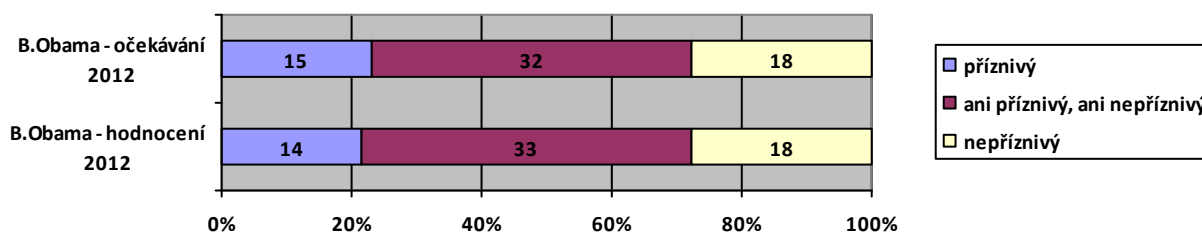
Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 9: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s Čínou



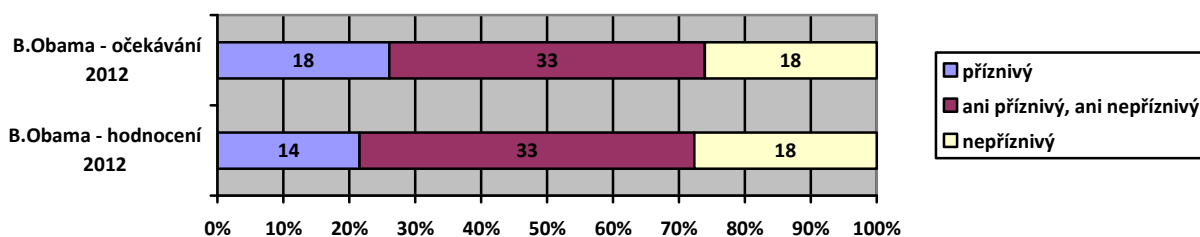
Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 10: Vliv amerického prezidenta na situaci v Sýrii



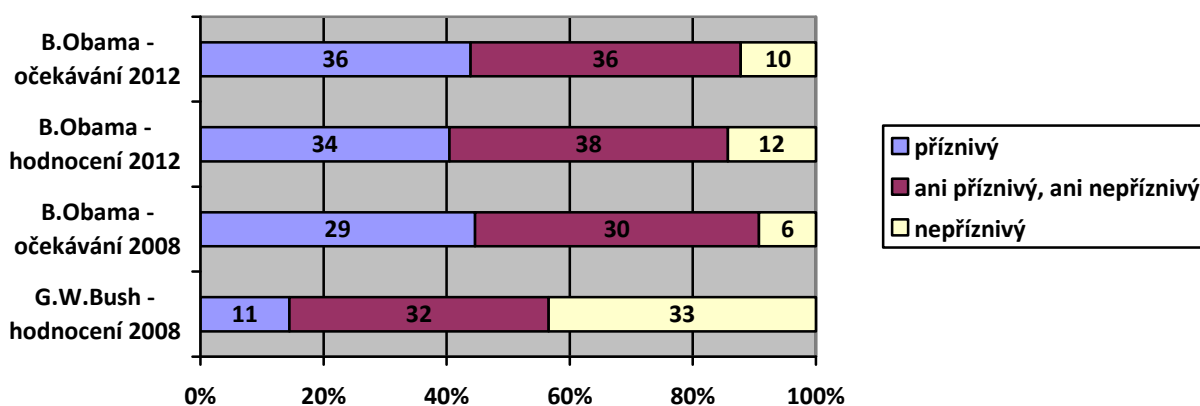
Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 11: Vliv amerického prezidenta na situaci na Blízkém Východě



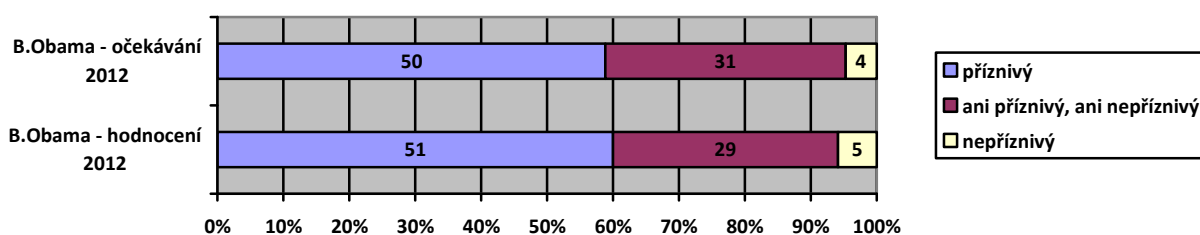
Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 12: Vliv amerického prezidenta na řešení krize/vývoj světové ekonomiky



Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Graf 13: Vliv amerického prezidenta na život běžných Američanů



Pozn.: Údaje „příznivý“ a „nepříznivý“ představují součty příslušných procentních podílů odpovědí ve variantách „velmi“ a „spíše“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Grafy 1 až 13 nabízejí možnost srovnání očekávání a zpětného hodnocení působení amerického prezidenta v jednotlivých vybraných oblastech, a to i v čase mezi různými funkčními obdobími. Tam, kde dostupná data umožňují srovnání současného prezidenta s jeho předchůdcem, můžeme vidět výrazně pozitivnější přístup české veřejnosti k B. Obamovi než k G. W. Bushovi. U situace v Iráku a Afghánistánu, stejně jako u vztahů s islámskými zeměmi byla původní očekávání spojovaná se zvolením B. Obamy v roce 2008 zřetelně vyšší než zpětné

hodnocení jeho působení v roce 2012 nebo než očekávání pro jeho druhé funkční období. Naopak v případě boje proti terorismu je současné hodnocení i budoucí očekávání lepší, než bylo očekávání v roce 2008.